

Az egygyermekrendszer.

A gyermekek számának önkényes apasztása régi bűne az emberi nemnek. Az antik görög városokban, ahol a polgárok közvetlenül intézték a közügyeket, az volt a politika főívé, hogy az igen népes állam jól nem kormányozható. Ebből folyólag a polgárok számát szabályozták akképp, hogy a termékeny családoknál az embertelen magzatelhajtást szabályivá emelték, s e szabályt a közmorál szentesítette. Ennek az lett a következménye, hogy Lykurgos 9000 spártai polgárának száma Aristoteles idejében ezerre apadt. Athén is ezen az úton járt, s mivel az államfentartó nemzet elnéptelencdeít, nem volt képes a meghódított népeknek parancsolni s elvesztette függetlenségét.

Rómában törvénynyé emelték az apa azon jogát, hogy idomtalan újszülött gyermekét nyomban megölhesse, így azután a gyermekkítétel és gyermekgyilkolás szabadon folyhatott. De élt is bőven e jogával a római nép, különösen a szegénysorsú néposztályok kebelében iszonyú sors várta a szerencsétlen gyermekeket. A szegények vagy a velabriai tóba dobták gyermekeiket, hová a világáros csatornáinak szennyvize beömlött, vagy pedig az utcákra dobták ki őket, a hol megfagytak, éhenhaltak, vagy a kutyák eledelévé váltak. Egyébiránt már a köztársaság végső éveitől kezdve az intelligentia vagy nem kötött házasságot, vagy pedig előkelő anyák nem szültek gyermekeket, miután féltették ifjúságukat, és csupán szépségüket ápolván, az élvezeteknek hódoltak, kerülve az anyasággal járó terheket. Az erkölcsrontó agglagények száma annyira megszorodott, hogy az állam büntető intézkedéseket tett velők szemben.

Korunkban a francziák követik a nemzetirtó antik népek eljárását. A francia állam újabban féltékenyen ápolja ugyan a nemzet faji szaporodásának kényes problémáját, de sajnos, a társadalom tévúton jár. Az egygyermekrendszer folytán itt a születések aránya folyton apadt, annyira, hogy Franciaország e téren az európai nemzetek közt az utolsó helyet foglalja el. Igaz, az utolsó 30 év alatt Németország kivételével, hol a születési arányszám 29-ről 36-ra emelkedett, ugyanaz másutt is kedvezőtlen, hiszen Angliában 1000 lelket véve, 35-ről 30-ra, Itáliában 36-ról 30-ra, Belgiumban 32-ről 29-re, Svédországban 31-ről 27-re, Svájcban 31-ről 28-ra, az élveszületésekben gazdag magyar fajnál 44-ről 41-re és Baranyában 31-ről 18-ra alászállt. Nagy hanyatlásról panasza-

Unió államaiban is. A halva szülötteket illetőleg pedig azon gyászos tény áll előttünk, hogy az utolsó évtizedek óta 1000 születésre 45 halvaszületés esik.

Franciaország anyáinak közmorálja ma a gyenge születési arányért lelkesedik. Vannak ott vidékek – többi közt Normandia – hol az új születések már nem fedik elvesztett gyermekeik számát. És Franciaországot máris oda juttatta a nemzet legnagyobb kincsének, gyermekeinek elpusztítása, hogy a két évi katonai szolgálati idő behozatala óta (1908-ban) a hadsereg tényleges állománya 457.000-ről 433.000-re szállott alá, húsz év múlva pedig a veszteség 154 zászlóalj, vagyis öt hadtest leend. Ezen veszteséget Algir és Tunis fekete embereiből akarják pótolni. Mikor a római birodalom hanyatlani kezdett, a büszke nép szaporodása világuralmának igényeivel arányban nem állott; ugyanazt tette, a mit most a francziák tesznek, idegen, műveletlen népek fiait toborozta zászlai alá, minek az lón az eredménye, hogy a hajdan dicsőséges zászlók barbár hordák előtt hajlottak meg.

Most pedig vizsgáljuk a népességi mozgalom eredményét hazánkban. A magyar birodalom népességének száma 1886-ban 17,133.904 és 1908-ban 20.897.820 volt; ebből 1869-ben tiszta magyar 6,027.385 és 1908-ban 9,882,514. E számok tehát örömeinkre szolgálnak, hiszen míg a magyarság *általában* rendszeres szaporodást mutat, addig a nem magyarok szaporodása visszaesést tüntet fel. Ha azonban rámutatunk a sötét pontokra, szorult szívvel nézzük a magyarság fejlődését, mert vannak országrészek, a hol helyenkint pangást vagy visszaesést kell jeleznünk. Általában a Tisza-Maros szögében az utolsó évtizedekben 52%-kal, a Duna-Tisza közén 51 '64 százalékkal gyarapodott a magyarság; ellenben a Duna jobb partján siralmas a helyzet, miután csak 17'44 a szaporodás százaléka. Igaz, az oláhoknál is gyenge a szaporodás, a szerbeknél és a szászoknál pangást, derék rutén népünknel elnéptelenedést kell megállapítanunk, csakhogy ennek nem az egygyermekrendszer, de tisztán a visszas gazdasági helyzet az oka. Ha a tótok és a rutének lakta vidékeket bejárjuk, azt tapasztaljuk, hogy ezen szláv fajoknál eddig egyáltalán ösmeretlen az egygyermekrendszer. Összes felvidéki megyéink közt csak Sáros megye Galbató községében, melyben 150 módos tót család lakik, honos a *kétgyermekrendszer*, azontúl Szibéria jégmezőjéig terjedő szlávok kebelében kivétel nélkül örülnek a köznép anyái a nagy gyermekáldásnak. Ugyanazon nyomon járnak oláhjaink is, csakhogy köztük óriás méretű a gyermekhalandóság. Nem úgy az erdélyi szászok, mely századok óta ragaszkodik a kétgyermekrendszerhez.

Ellenben a Tiszán innen szórványosan lakó többi német-ségünk szereti a gyermekáldást. Székely népünk körében sem

honosodott meg az egygyermekrendszer, ellenkezőleg a székelység a gyermekeket áldásnak tekinti, csupán a házasságon kívüli viszonyban élők nem keresztelnek. Nagy veszedelem azonban itt az, hogy az oláhság elkereszteli székelyeinket. Hol tehát az egygyermekrendszer területe? Ügyünk egyik leglelkesebb apostola, Széchényi Imre gróf, elvezet bennünket Somogy vármegyébe, azt panaszolván, hogy különösen a gazdag református magyarság közt pusztít az a bűn, mely ott az elnéptelenedéshez vezet. Ugyanazon az úton jár Baranya vármegye is, melyben ötvennyolcz magyar község közül nemcsak hogy valamennyinek természetes szaporodása áll mélyen alatta az országos átlagnak, de harmadrésében a lakosság is megfogyott. Ezer lakosú virágzó falvakban 60-70 gyermek van, a kisebb falvakban pedig alig van számbavehető nemzedék egy-egy évben. Sok olyan 500 lakosságú falu van, a hol négy-öt születés esik egy évre. Biztossággal mondhatjuk tehát, hogy a Dunántúl az egygyermekrendszer fészke. Baranya, Tolna, Somogy, Veszprém, Zala, Fejér és Vas megyében ijesztő pusztulást látunk. Némelyek a református vallásnak tulajdonítják a bűn terjedését, ha azonban figyelembe vesszük a Hajdúság, Szabolcs-, Borsod-, Zemplén-megye színmagyar református részének helyzetét, azt találjuk, hogy e területen szeretik a gyermekeket; nem sok ott a református anyának nyolc gyermek sem; tehát *másutt kell az okokat keresnünk*, s azokat alább meg is találjuk. De Bars megye dúsgazdag Garamvölgyében is pusztít az egygyermekrendszer, mely miatt azelőtt viruló községek a kihalás útján vannak. Csak az a szerencsénk, hogy Bars megye tót-sága rohamosan elmagyarosodik. Aranyosmarót, Kistapolcsány, Verebély, melyek gazdag és népes községek, már meg vannak hódítva a magyarságnak. A megye főfészkében, Léván, ma már gyéren keresztelnek s a garammenti községekben ma-holnap papra és tanítóra sem lesz szükség. Azon vidéken »hitvány személy«-nek tartják a több gyermekkel bíró anyát

Az egygyermekrendszer okai nemzetközi és helyi jellegűek. Az előbbiek közt első helyen áll azon társadalmi szervezet, melynél fogva bizonyos pályán (rendőri, vasúti, posta, távirdai, közvilágítási, csendőri szolgálat) rengeteg tömege a férfiakkal, részint éjjeli szolgálatra kötelezett, majd pedig gyakori áthelyezéseknek van kitéve. Minthogy pedig ezen hivatási ágazatok gyenge fizetéssel járnak, az emberek vagy nem kötnek házasságot, vagy pedig nem szaporítják a családot.

Továbbá a *katonai szolgálat* iszonyú terhei is megnehezítik a családszaporítást, hiszen az anyák gyakran kénytelenek lévén az apát helyettesíteni, irtóznak a sok gyermekkel járó gondoktól.

Végül világpanasz az, hogy a *pénzügyi törvények*, különösen a fogyasztási adók nyomják a háztartásokat, melyek közt a nagyobb számú tagokkal bíró családokat aránytalanul sújtják. Nálunk még az *egyházi* és *iskolai* adó is nagy mértékben sújtja a népes családokat. A szülő gyermeke után 12 éves koráig iskolai, azután egyházi adót fizet. Az egyházi adó néhol fejenként 8-10 koronára rúg, a több gyermekkel bíró szegény zsellér tehát 50-60 koronát csak egyházi adóban fizet egy évre.

Magyarországnak az egygyermekrendszer által megmételezett területein a gyermekirtást előmozdító okok *gazdasági* és *erkölcsi* természetűek. A magyar paraszt épp úgy imádja a földet, mint az orosz paraszt, mely utóbbi azt »matuská«-nak (imádott anya) nevezi, e mellett az arisztokrata hajlamú dunántúli magyar gazda, ha csak 4-5 hold birtoka van, nem akarja, hogy halála után a kisbirtok többfelé szakadjon; a jobb módú parasztcsaládok pedig félnek az eldarabolástól azért, hogy utódaik is jobb módban éljenek és a nagyobb vagyonnal járó előnyöket el ne veszítsék. Ha leánya van, csak így találhat hozzá illő társat, s ha fiú, csak így vehet feleségül oly leányt, kinek szintén van tekintélyes birtoka.

Aztán következnek az *erkölcsi* okok. A falusi család boldogságának lelke a *jó háziasszony*. Csakhogy az eltűnt a föld színéről. A somogyi menyecske egész nap varrással foglalkozik, de csak azért, hogy mentül díszesebben jelenhessen meg, e mellett azonban elhanyagolja a gyermeknevelést, pusztulni hagyja férje szerzeményét. A dunántúli menyecske egyedüli gondja a czifrázkodás, mely sok család anyagi pusztulását okozza. E nők mulatni vágyása, a leánykor társadalmi örömeinek és függetlenségének vadászása vallástalanná és erkölcstelené teszi őket; utolsó gondjuk a gyermekápolás. E hiú nők az ifjúság külső zománczának elvesztésétől félvén, kerülik az anyaságot. De meg a *közszellem* is itt és Barsmegyében olyan, mely elidegeníti a fiatal asszonyt a családi örömöktől, hiszen a falu népe *lenézi* azt az asszonyt, kinek három gyermeke van. Egyetlen gyermeke azután selyemből és bársonyból hord ruhát s annyira elkényeztetik, hogy a papnak vagy tanítónak görbén rá sem szabad nézni. Így nevelik a tudatlanok, pazarlók, az elbizakodók és erkölcstelenek értéktelen nemzedékét. Ezen veszedelmes népszokással tehát valahára szembe kell szállnia az államnak és a társadalomnak egyaránt. A védekezés módzatait a következőkben adom elő.

Valamely állam ereje első sorban népessége számától függ, mondták már az ókori politikusok, mely nézet ma sem változott. Mi magyarok azonban még a nép lelki fensőbbiségére, az egységes nemzeti közérzésre is hivatkozunk, mely nélkül nem biztos nemzetként való fönmaradásunk. A mai

németek és az oroszok követik Cassius római senátort, a ki azt követelte, hogy a római nép bátorság tekintetében és számra nézve felülmúlja a világ összes nemzeteit.

A római nép azonban nem követte ez intelmet; számban és erényekben megelőzték más népek, melyek eltörölték a föld színéről. Mi pedig vegyük komolyan az oroszok azon dicsekvését, hogy száz év múlva világverő hadseregét 800,000.000 orosz fogja szolgáltatni. Igaz ugyan, hogy a magyarság is örvendetesen szaporodik, de tény az is, hogy Ung, Bars és a Dunántúl magyarsága fogy, tehát Magyarországon a fajmagyarság részleges elnéptelenedéséről kell beszámolnunk, mely jelenség mint *faji elszegényedés* biztonsági, gazdasági és kulturális szempontból nagy veszedelmek forrása lévén, ellene a következő védőeszközöket ajánljuk.

Mindenekelőtt az anyagi haladás s a gazdasági élet újjászületése fajunk egészséges továbbfejlődésének egyik döntő feltétele. Az őstermeléshez valahára járuljon az ipar fejlődése is, mely nélkül nem képzelhető gazdag nemzet. Tudjuk, hogy Németország világhatalmának, végtelen gazdagságának gyökere az ipari élet újabbkori virágzásában keresendő. Ámde ott is nagy súlyt fektetnek a *haza földjére*, mely legbecsesebb nemzeti vagyon. Nálunk a megélhetés nagy akadálya az intenzív gazdálkodás hiánya, mely gazdálkodás hivatva lenne az *intenzív faji népszaporodást* előmozdítani. A második nagy akadály az, hogy földműves magyarságunk nehezen jut földbirtokhoz. Pedig a föld és az ember solidárisak, az egyik tökéletesbíti a másikat azon mértékben, a melyben az ember megjavítja a földet, mely ismét az embert javítja meg. Ha a kisbirtok jó kezekben van, az egyiknek humusa és a másiknak izmai oly termelő erőt alkotnak, mely csodás eredményhez vezet. Mutatja a svájcki, a német, belga és a hollandi paraszt példája. De adjunk földet a népnek, földet, mely istennője, imádott anyja. Semmi sem ápolja annyira az önbecsérzetet, mint a földtulajdon. Az ingó javak rengeteg tömege csupán a jólétet mozdítja elő, de a föld táplálja a honszerelmet mely az összes erények forrása. A paraszt jól tudja, mit bir a piszkos földben, mely a szabadság, a boldogság és egészség aranybányája. Még a gonosztevők is, ha tulajdonosokká lesznek, erényeket aratnak a földből, a családtagok önérzete megtisztul, megbecsülik egymást és beállott a lelki átgúyrás nagy sikere. Az apa józansága, az anya takarékosága, a fiú erőteljes munkája s a leány szüzi tisztasága azon erkölcsi erők, melyekkel csodákat lehet művelni, mert az erények igazi talaja nem a gyár büze, hanem a föld üde, illatos éltető levegője.

Ingyen földet kapni egy józan magyar ember sem akar, jól tudván, hogy az ingyen földosztás ostoba álom, melynek

megeremtője a communista forradalmi szellem volt. Ellenben az újabbban célba vett állami parcellázás s a feudális nyűg által megkötött föld mérsékelt arányú felszabadítása folytán szervezendő kisbirtokok a magyarság megerősítését fogják előmozdítani. Különösen a hazánk keleti részein eladásra kerülő oláh birtokok magyar kézre juttatása elsőrendű feladata a telepítési mozgalomnak. Véget kell vetni ama visszaélésnek, melynél fogva nagy oláh eszmének szolgálatában álló oláhbankok szerezhessenek továbbra is magyar földet. Ha eladtuk ellenségnek a földet, eladtuk a hazát.

Azután figyelmeztetünk a népbünné vált *magzatelhajtásra*. Tény az, hogy nem minden civilisatio bánt el egyenlő szigorral ezen bűnnel. A muzulmán asszonyok sűrűn gyakorolják a magzatelhajtást. Az indusoknál és a kínaiaknál a leánygyermek nem is jön emberszámba; ha az apának három leány sok, egyet megöl közülök. A keresztény vallás a magzatelhajtást mindig előzetes emberölés gyanánt ítélte el. Ha ezen bűn házasságon kívül élő anyánál szigorral sújtandó, annál undokabb, ha férjzett nő követi el. Nálunk az egygyermek-rendszer területén igen gyakori a magzatelhajtás, melyet titkos bábák s a kenőasszonyok követnek el. Ezen gyilkosokat pedig megvédi a nép maga; a lelkészek, orvosok, jegyzők és szülésznők nem merik feljelenteni őket, mert félnek a nép haragjától. A menyecske öregebb nőrokonai, a férj anyja, vagy a menyecske anyja biztatására törtévéen a gyermekgyilkosság, azok oltalma alatt állanak a nemzetirtó megaerák. Az orvos, ha feljelenti a bűnös asszonyokat, népszerűtlen lesz, pusztulhat a községből, melyben nem lesz páncziense többé. Itt rejlik oka annak, hogy nálunk e bűn kilenczven esetben büntetlen marad. De ha meg is kerül a gonosztevő, mi lesz a büntetése? Elnéző, túlenyhe büntető törvényünk a teherben levő nőt, a ki méhmagzatát szándékosan elhajtja, megöli, vagy azt más által eszközölteti, ha házasságon kívül esett teherbe, mindössze két évig terjedő börtönnel, ellenkező esetben pedig három évig terjedhető börtönnel bünteti. A titkos bábákat is ugyanazon céltévesztett büntetés éri, mely csak akkor emelkedik öt évi börtönre, ha nyereségvágy vezette őket. A fajirtó magzatelhajtást éppen megegyeszer oly magas büntetéssel kellene sújtani s általában szakszerű közigazgatási ellenőrzést kellene ezentúl gyakorolni.

Nagy szerep jut továbbá e téren *az adórendszer reformjának*. A sociologusok azt követelik, hogy a háromnál több gyermekű családoznál az egyenes adó leszállíttassék. A három vagy több gyermekű családok $\frac{1}{5}$ részszel kevesebb adót fizessenek, s ennyivel többet a többi családok. Az állam szerintök nem veszítene, mert kárpótlást kapna a nőtlenekekre

és kevesebb gyermekű családokra kivetett nagyobb adókból. A classikus ókorban a nőtlenségben élő egyéneket megbüntették. Ma azonban távol állunk attól, hogy a nőtlenséget, *mint ilyent*, megbüntessük, mi csak *pénzügyi érdeket* észlelünk, melynél fogva a nőtlenségre kivetett adó azért lenne jogos, mert az önkéntes coelibatusban élő embernek kevesebb a terhe és több a módja. Minden polgár feladata részt venni a közteher viselésében, megvédeni a haza határait és gondoskodni a fennmaradásról. Az agglégény azon három teher közül csak kettőnek tesz eleget, de a nemzet megörökítésében nem vesz részt, éppen azért enyhítse azoknak terhét, kik a nemzet fennmaradása érdekében sokszor emberfeletti áldozatokat hoznak. Minthogy pedig azok száma, kik a nemzet személyi tőkéjével nem gondolnak, mindenütt emelkedik, időszerű lesz a védekezés.

Nálunk az az apa, kinek csak egy fia van, azon alapon, hogy családfenntartó, könnyen kivonhatja őt a katonáskodás alól, de amely családban több a fiú, kéllehetetlenül besorozzák mind. Ha tehát az egygyermekrendszer területén besorozzák az összes fiúkat, bizonyára gondoskodni fognak az atyák a szaporodásról. Tanácsos tehát a sokgyermekű szülők terhének enyhítése az állam részéről, csakhogy itt sem szabad a személyi szabadság rovására intézkedni. Azon legújabb francia javaslat, melynél fogva minden férfi, aki huszonkilenc éves korában még nőtlen, a hadsereg tartalékában újabb katonai szolgálatot teljesítsen; állami vagy községi hivatalt ne viselhessen, aki huszonöt éves koráig nem házasodott meg, - egyenesen büntető intézkedést tartalmazván – elvetendő. És most eljutottunk az elnéptelenedés ellen irányuló nemzeti védekezés legbecsesebbjéhez, vagyis azon társadalmi mozgalomhoz, melynek feladata *az egészségtelen közszellem megváltoztatása*. E téren a sajtó embere, a pap, tanító, orvos, nevelő; lelkes hölgyek, szóval az egész társadalom lépjen szövetségre a végből, hogy az életnézetek mezején s általában a socialis kérdés megoldásáról ezentúl új, hazafiasabb és eszményibb irány hódítson tért. A népesedés kérdése nagy nemzetgazdasági, politikai és magyar faji kérdés, melyet csak nagy eszközök, sok lemondás, sok áldozatkészség és magyar lelkesedés segélyével lehet sikerrel megoldani. A magyar társadalom ezentúl úgy ítélje meg a nemzeti munka értékét, hogy annak minden ága egyaránt becses és tiszteletreméltó. Első sorban azonban meg kell törni Stuart Mill híveinek azon közveszélyes irányát, mely azt vallja, hogy »*az erkölcsökben csak gyenge eredményt várhatunk addig, míg a sok gyermeknemzést úgy nem ítéljük meg, mint a korhelységet s a többi kicsapongásokat. Míg a junkerek és a protestáns papok ezen mértéktelenségben előljárnak* – mondják ellen-

feleink – mit várhatunk a paraszttól?« Ezen helytelen és barbár felfogást megczáfolja az élet maga. Keressék csak fel Mill hi vei Erdélyben a szászok lakta földet, s azt fogják tapasztalni, hogy habár ott a lutheránus papok, tanítók és jegyzők jó példaadás végett 5-8 gyermeket is nevelnek, *a szász paraszt megmarad a kétgyermekrendszer mellett.*

Az emberies szellemnek hódolva, követeljük az iskolától azt, tanítsa meg ifjúságunkat arra, hogy az önzés, a pusztá vagyonthajhászat nem erények; figyelmeztesse ifjúságunkat a szegénysors megbecsülésére.

A mai kor a beteges becsvágyak kora, melyek sok szerencsétlenségnek, túltermelésnek és sok bűnnek szolgálnak forrásul. Meg kell változtatni a beteges népjelleget. Egész más irányba kell terelni *a nőnevelést.* Ma úri módon neveljük, kényeztetjük, meg nem engedett igényekhez szoktatjuk leányainkat. Sajnos, ma nem az a lényeg a leánynevelésnél, hogy mivel tartozik az Istennek, a hazának, szülőinek s a társadalmiak, hanem az, milyen külső bájakkal tudjanak férjeket hódítani, akik csak eszközök arra, hogy kielégítsék botor igényeiket, élvágyukat, érzéki gyönyöreiket. Arra kell tehát már jó korán szoktatni a leányokat, hogy meg tudják becsülni a házi tűzhelyet, mely nálunk hajdan annyi nemes gyönyör és erény forrása vala, ma pedig oly sivár terület, melyben legnagyobb csapás a haza leendő hőseinek *az anya által való ápolása.* Csak a házassághoz szokott, munkában és takarékoságban örömet találó nőnemzedék lesz igazi és biztos forrása a nemzeti nagyságnak és boldogságnak. Ezt a nagy czélt fogják szolgálni a jellemképző háztartási, továbbá tejjgazdasági, kertészeti stb. iskolák, melyeket a haza egész területén kell szervezni. Az egygyermekrendszer által sújtott országrészek szakértői is fenti értelemben nyilatkoznak, s a helyzet javulását a vallási és erkölcsi élet melegebb ápolásától *s az egyszerűbb életmódhoz való visszatéréstől várják.*

Ezentúl a magyar nemzet családainak jellege az ideális önmegettartoztatás legyen, mely gazdaggá teszi az államot s a társadalmat egyaránt és megteremti azt a nemzeti hadsereget, mely egymaga is képes lesz megvédeni a haza ősi határait.

Nagyiványi Fekete Gyula.